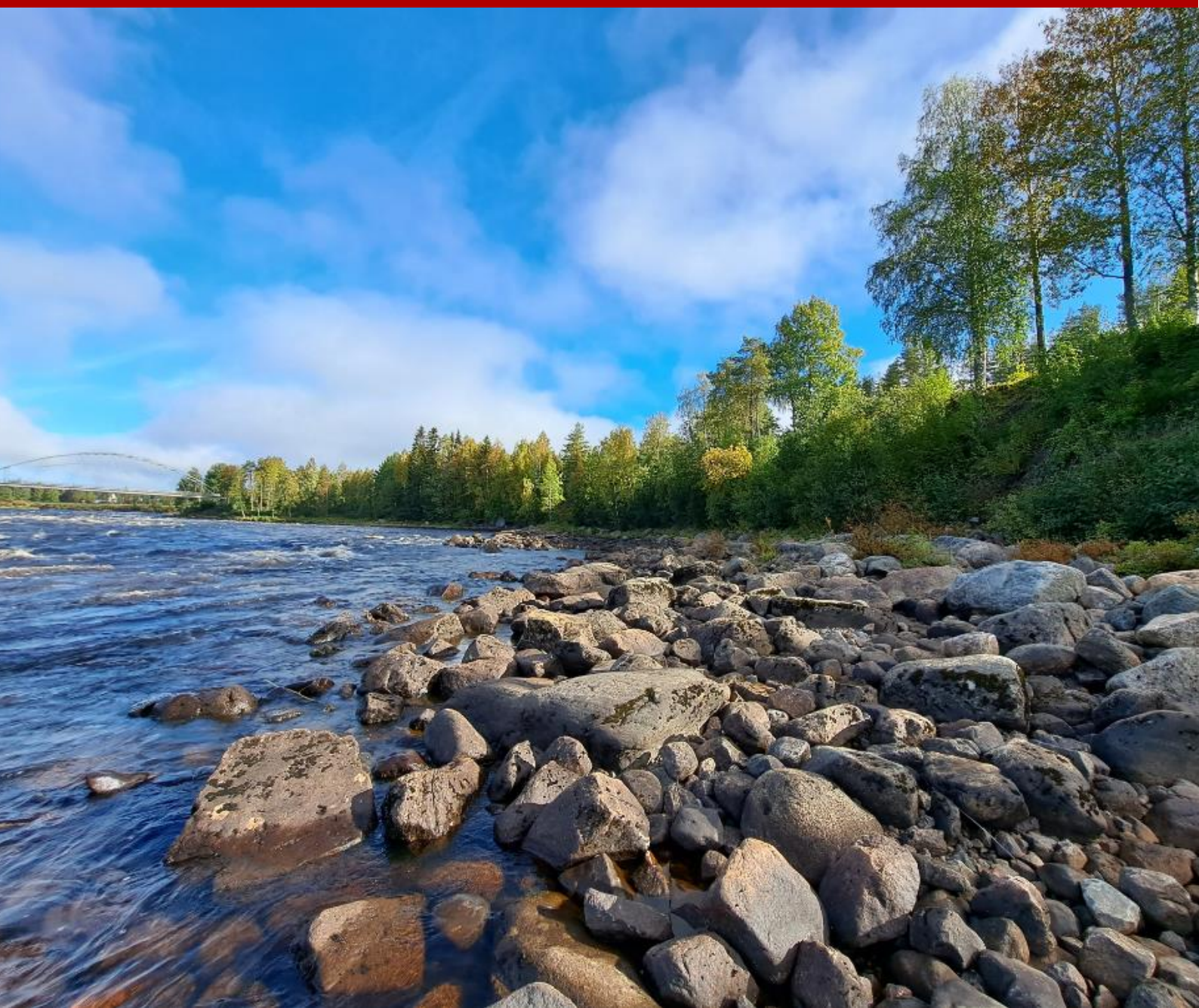

Samrådsunderlag
Anläggande av erosionsskydd, väg 774.
Kalix kommun, Norrbottens län

Ansökan om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken för vattenverksamhet, 2024-01-31

Trafikverket

Postadress: Box 809, 971 25 Luleå

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Samrådsunderlag - Anläggande av erosionsskydd, väg 774. Kalix kommun, Norrbottens län.

Författare: ÅF Infrastructure AB (AFRY)

Dokumentdatum: 2024-01-31

Kontaktperson: Millan Ryd

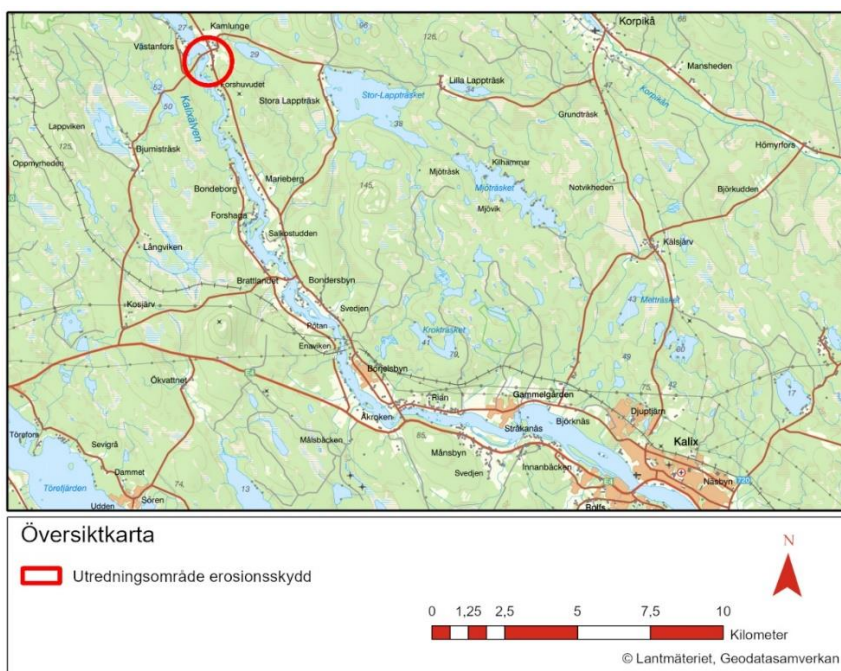
Innehåll

1	Saken	4
2	Administrativa uppgifter	5
3	Bakgrund.....	6
4	Vattenverksamhetens utformning och omfattning	8
5	Befintliga förhållanden.....	10
6	Beskrivning av planerade skyddsåtgärder	15
7	Miljökvalitetsmål och miljökvalitetsnormer	16
8	Effekter och konsekvenser av projektet	17
9	Inverkan på övriga allmänna intressen.....	18
10	Bedömning av åtgärdens miljöpåverkan	18
11	Referenser/källor	19

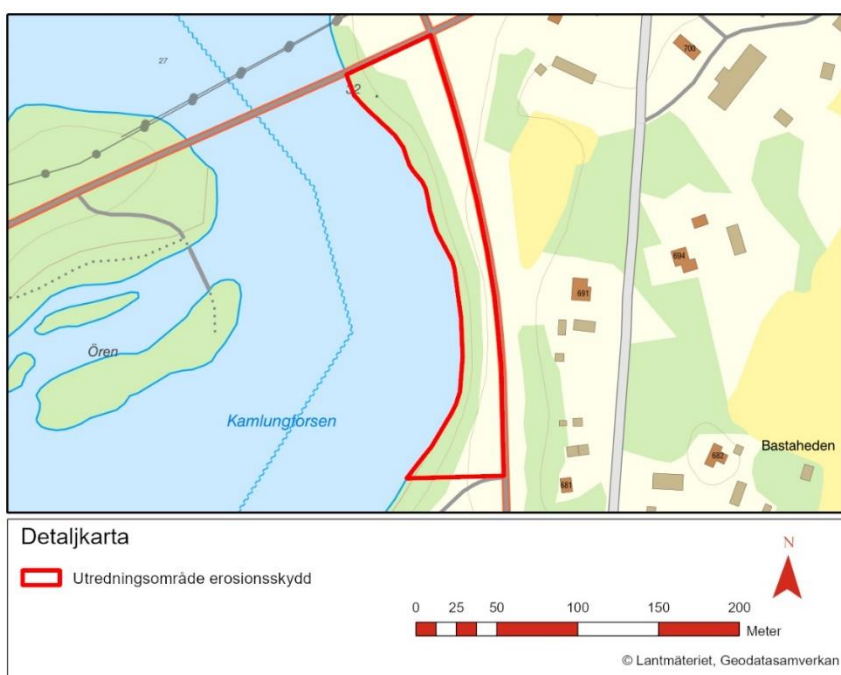
1 Saken

Trafikverket avser att söka tillstånd enligt 11 kapitlet miljöbalken för anläggande av ett erosionskydd vid Kalixälven. Platsen för aktuell åtgärd är belägen i Kamlunge, Kalix kommun, Norrbottens län, på västra sidan om väg 774, se figur 1-1 för översiktskarta samt figur 1-2 för detaljkarta.

Eftersom verksamheten inte bedöms medföra en betydande miljöpåverkan avser Trafikverket genomföra ett undersökningssamråd.

Figur 1-1. Översiktskarta. Kamlunge markerad med röd cirkel.

Figur 2-2. Detaljkarta. Utredningsområde för planerat erosionskydd väster om väg 774 är markerat i rött.

2 Administrativa uppgifter

2.1. Sökande

Trafikverket

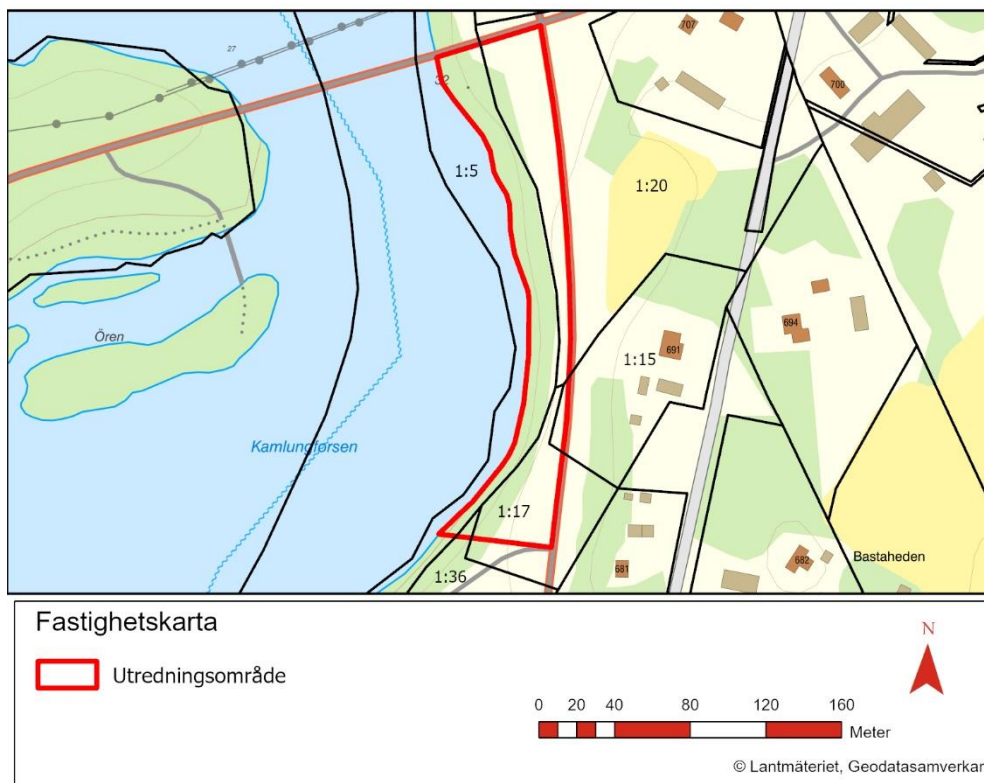
971 25 Luleå

Tel: 0771-921 921

Kontaktperson: Millan Ryd, millan.ryd@trafikverket.se

2.2. Berörda fastigheter

Fastigheter som kan antas bli direkt berörda av åtgärden (figur 2.2-1) listas i tabell 2.2-1. Detta kan dock förändras till färre beroende på slutgiltig utformning av erosionskyddet.

Figur 2.2-1. Karta med fastighetsgränser.

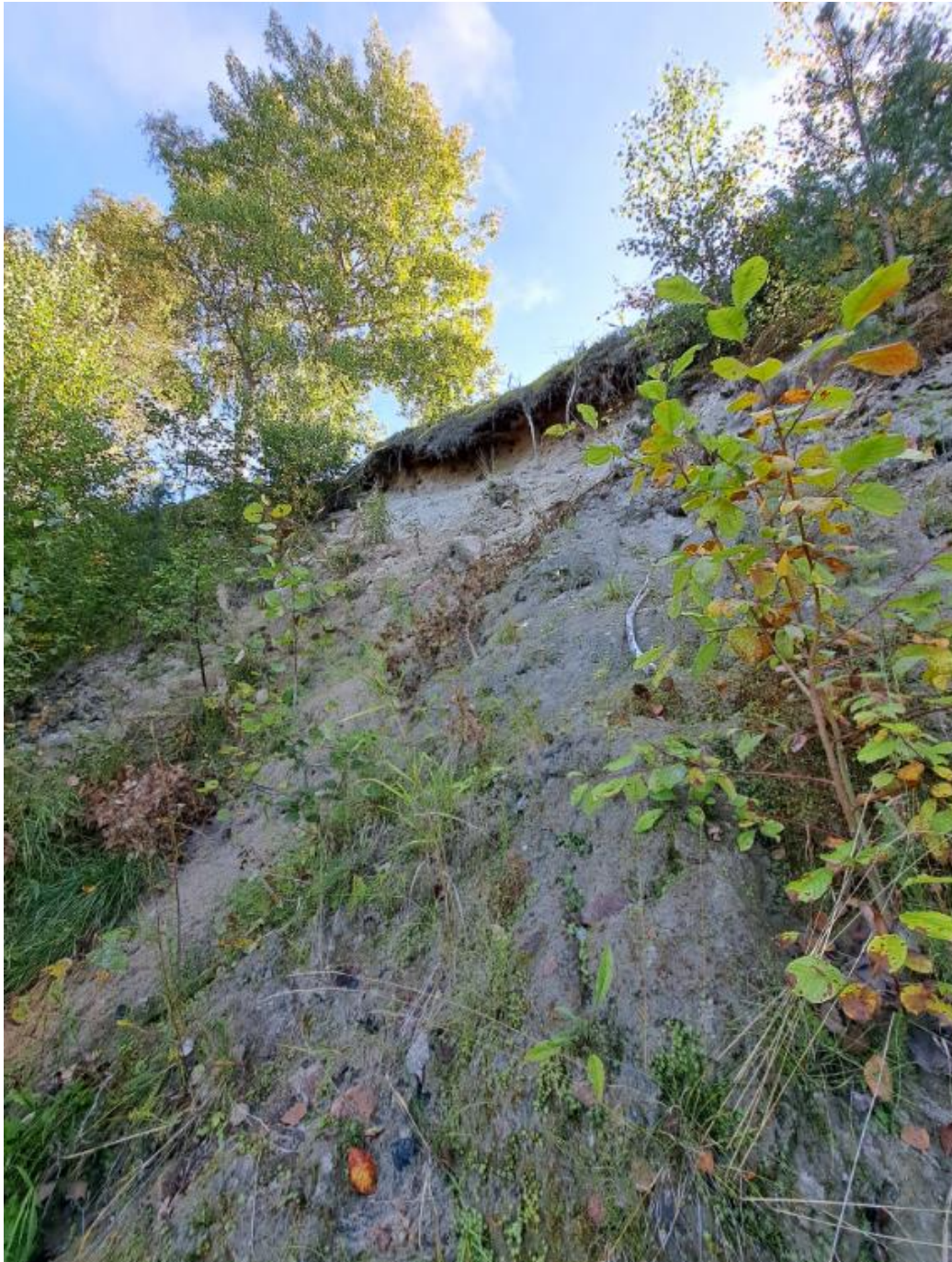
Tabell 2.2-1. Berörda fastigheter.

Fastighet
KALIX KAMLUNGE 1:5
KALIX KAMLUNGE 1 :15
KALIX KAMLUNGE 1:17
KALIX KAMLUNGE 1:20
KALIX KAMLUNGE 1 :36

3 Bakgrund

Trafikverket har utfört inventeringar av vägsträckor i Norr- och Västerbottens län i syfte att identifiera områden där det kan föreligga risk för ras och skred. Vid inventeringen identifierades ett flertal riskobjekt bland annat området i Kamlunga.

Under september 2021 genomfördes ett platsbesök för syn av området. Under besöket var vattennivån relativt låg. I slänten fanns synliga färska sår i slänt, lutande och fallna träd längs en sträcka på ca 100 m mellan parkeringsfickan på väg 774 och campingen söder om området, figur 3–1. Uppströms närmare bron fanns även äldre spår av erosion och lutande träd.

Figur 3–1. Erosionsskador i slänten.

Erosion har orsakat ras och underminering av vegetation och har lämnat överhäng av växtlighet i slänten. Det finns ställvis i princip vertikala nipor med fågelbon, se figur 3–2.

Figur 3–2. Foto över slänt med överhängande växtlighet och fågelbon. Notera även spår från rinnande vatten av förmodat ytvatten i slänt.

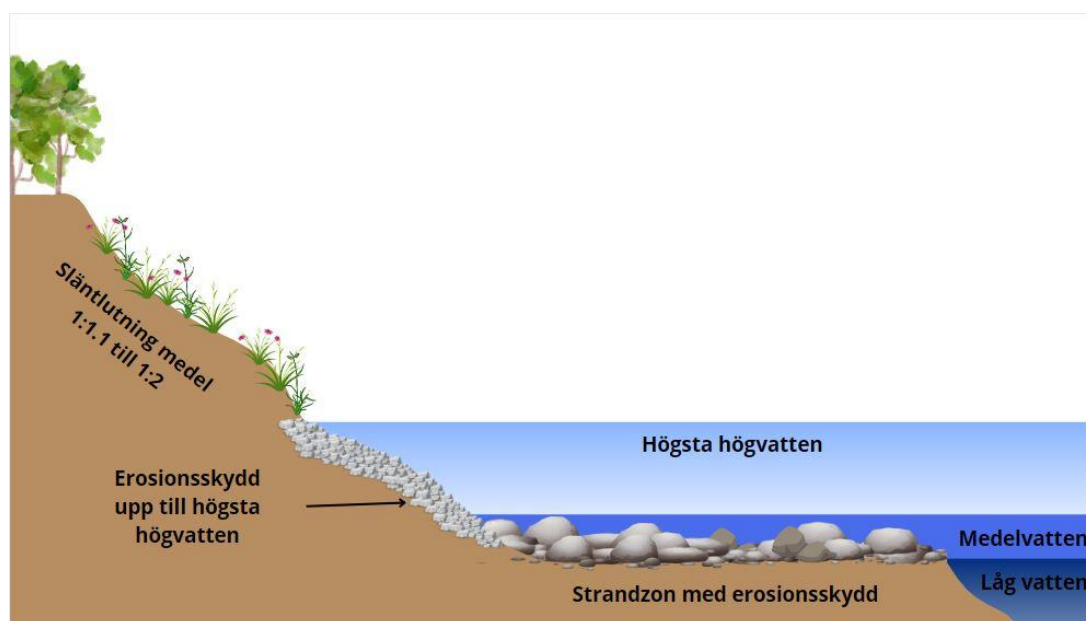
Erosionen bedöms uppkomma på grund av stundvis höga flöden i Kalixälven under högvatten men även från ytvatten och möjligen från grundvattengenomströmning.

Anläggandet av ett erosionsskydd är viktigt att utföra då fortsatt erosion i släntfoten kan komma att medföra problem med vägens stabilitet. Syftet är att ge slänten ett långsiktigt skydd mot fortsatt erosion och därmed kunna bibehålla vägen i dess nuvarande sträckning.

4 Vattenverksamhetens utformning och omfattning

Den planerade vattenverksamheten omfattar anläggande av erosionsskydd i slänten ner mot Kalixälven. Inmätta slänter har en genomsnittlig lutning från släntkrön till släntfot på ca 1:1,1 till 1:2 och är generellt brantare åt söder. Befintlig väggkant ligger ca 5 till 12 m från släntkrön.

Erosionsskyddet läggs ut upp till nivån för högsta högvatten, figur 4–1. Det kan dock även bli aktuellt med erosionsskydd högre upp i slänten för att förhindra erosion på grund av ytvatten. Det röda området i figur 4–2 bedöms som mest akut för utökat erosionsskydd. Strandzonen bedöms erhålla naturligt erosionsskydd på grund av dess blockiga terräng, se figur 4–3.

Figur 4–1. Principiell skiss över planerat erosionsskydd.

Figur 4–2. Bedömt behov av utökat erosionsskydd, röd del bedöms vara mer akut.

Figur 4–3. Överblick över slänten samt dess blockiga strandzon. Området för erosionsskydd markeras i rött. Vy mot Kamlungebron.

Anläggandet av erosionsskydd börjar med att träd och annan vegetation i slänten tas bort. Därefter avbanas det översta jordlagret. Utlägg sker sedan av erosionsskydd upp till högsta högvatten (figur 4–1). Schaktning i slänten ska undvikas men man kan behöva schakta för att jämna ut marken vid strandzonen innan utlägg av erosionsskydd. Då vattnet i Kalixälven är strömt på platsen för planerat erosionsskydd kommer samtliga arbeten att ske i torrhet när det är lågvatten i Kalixälven.

Slutgiltigt materialval för erosionsskyddet sker då beräkningar genomförts. Materialet kommer dock troligtvis bestå av krossmaterial i olika fraktioner. När erosionsskyddet är utlagt återställs omgivande mark på ett, för platsen, lämpligt sätt.

Erosionsskyddet kommer att läggas ut på en sträcka om ca 160 meter inom markerat område i figur 1–2. I slänten, från strandzonen och upp, läggs erosionsskyddet ut ungefär 5 meter upp i slänten, en total yta på ca 800 m². Då ytan överskrider 500 m² krävs tillstånd till vattenverksamhet.

Utöver området för erosionsskydd kommer arbetet kräva etableringsytor för att möjliggöra upplag av massor samt för att förvara redskap och maskiner. För att nå nederdelen av slänterna behövs troligtvis en byggväg anläggas i övre delen av strandzonen. Lämpliga etableringsytor samt byggväg kommer utredas i ett senare skede i projektet men ytan i anslutning till väg 774 är ett lämpligt alternativ, figur 4–2.

Figur 4–2. Eventuell etableringsyta.

Utförandet av erosionsskydd inklusive slutbesiktning och kvalitetssäkring kommer att pågå under 1–2 års tid. Själva arbetet med avbaning av vegetation och utlägg av erosionsskydd avses utföras under en produktionsperiod om cirka 1–2 månader. Eftersom arbetena planeras att ske i torrhet kommer nivåerna i Kalixälven att styra tid för byggstart och om arbetet kommer kunna genomföras under en sammanhängande produktionsperiod.

5 Befintliga förhållanden

5.1. Väg 774

Väg 774 är utformad som en ca 7,5 m bred tvåfältsväg. Skyltad hastighet är 70 km/h.

5.2. Geotekniska förutsättningar

Utredningsområdet för erosionsskydd är beläget i en geologisk formation utgörandes av jordarten morän. Bergarten underliggande jordarten är tonalit-granodiorit med mineralsammansättning bestående av kvarts, fältspat samt glimmer.

Resultat från fältundersökningar visar att marken består av ca 0,5 m vägfyllning av grusig sand ovan sand med hög relativ fasthet ned till 1,5 till 2,5 m djup. Därunder morän av mycket hög relativ fasthet. Både friktionsjord och morän är blockiga.

Strandzonen består av naturliga block/utlagt erosionsskydd som agerar som erosionsskydd.

5.3. Allmänna intressen

Kalix älv omfattas av riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap 5 § miljöbalken.

Utredningsområdet ligger inom:

- riksintresse för friluftsliv, *Kalix-Kaitum älvdal*, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.
- riksintresse för naturvården, *Kalixälven*, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.
- riksintresse för Försvarmakten, *lågflygningsområde*, i enlighet med miljöbalken 3 kap. 9 §.

Utredningsområdet ligger strax utanför riksintresse för rennärning i enlighet med miljöbalken 3 kap. 5 §.

Utredningsområdet berör inget detaljplanelagt område enligt Kalix kommuns översiktsplan.

Kalix älv ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem SE0820430 och är därmed även ett utpekad riksintresse enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.

5.4. Miljöförutsättningar

I följande avsnitt beskrivs de värden som kan antas bli påverkade av vattenverksamheten. De saker som inte beskrivs bedöms inte påverkas.

5.4.1. Vatten

Vattenverksamheten berör ett vattendrag, Kalixälven (SE732804-182506), figur 5.4-1, då nytt erosionskydd anläggs i slänten. Älven har sitt ursprung i Kaitum- och Kebnekaisefjällen och mynnar ut i botteniska havet vid Kalix och är en av de fyra svenska nationalälvarna vilket innebär att den saknar vattenkraft.

Kalixälven har fastställda miljökvalitetsnormer för vatten samt fisk- och musselvatten, se avsnitt 7.2.

Figur 5.4–1. Utblick över Kalixälven från platsen för planerat erosionskydd.

5.4.2. Naturmiljö

Beskrivning av naturmiljön

Den branta slänten mot Kalixälven utgörs av morän omväxlande med finare älvsediment, en så kallad nipa (erosionsbrant vid älv). I slänten finns ett medelålders bestånd av björk, asp, vide, gråal, rönn och hägg. Även enstaka äldre träd av björk, asp och gran förekommer. Markvegetationen är sparsam. I de övre brantare partierna har en del träd börjat falla omkull på grund av erosion.

Strandzonen är vegetationsfattig och utgörs av större stenar och block utsatta för vattenfluktuationer, strömmande vatten och isrivning, figur 5.4–2. Längre uppströms, närmare Kamlungebron, är stranden mer skyddad. Där utgörs stranden av sand, grus eller finsediment med större stenar. Strandvegetationen i den norra delen är väl utvecklad med olika fuktälskande örter, gräs och starr.

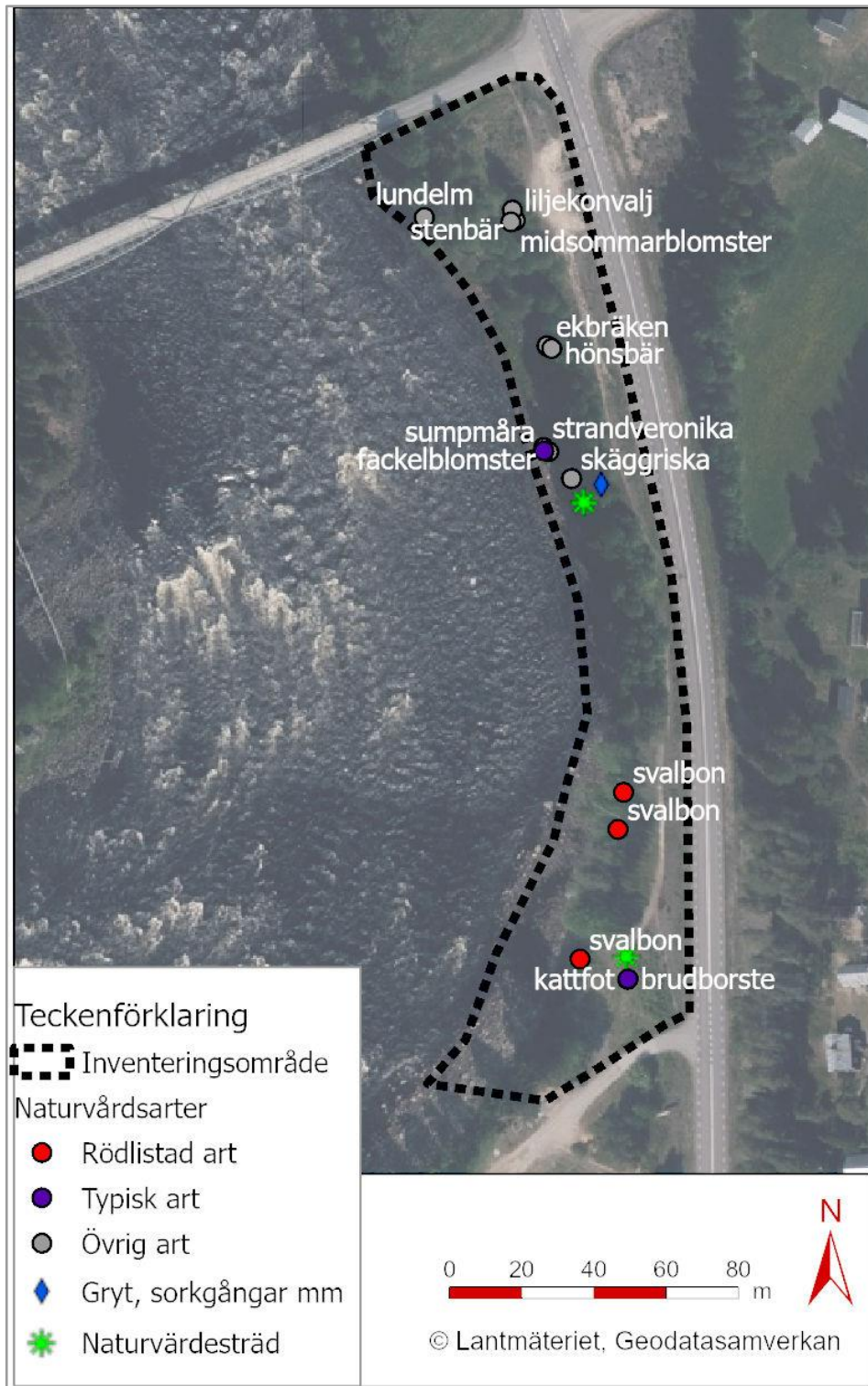
Figur 5.4–2. Överblick över områdets steniga strand. Vy uppströms mot Kamlungebron.

Naturvärdesinventering

Under september 2023 har en naturvärdesinventering genomförts. Inventeringen inkluderade slänten samt strandmiljön ner mot Kalixälven där planerat erosionskydd ska anläggas.

Syftet med naturvärdesinventeringen är att identifiera och bedöma det aktuella områdets naturvärden och betydelse för biologisk mångfald, enligt definitionen för svensk standard för naturvärdesinventering (Svensk standard 199 000, 2014) och Teknisk Rapport (SIS-TR 199001, 2014). Detaljeringsgraden detalj användes för inventeringen.

Under inventeringen hittades tre platser med troliga svalbon i branten av finsediment. Då inga individer identifierades under inventeringen är det oklart om det rör sig om backsvala och om boplatserna används idag, figur 5.4–3.

Figur 5.4–3. Identifierade arter inom utredningsområdet. Figuren är tagen från genomförd naturvärdesinventering.

Utter har enligt artportalen observerats ett flertal gånger vid bron strax uppströms för planerat erosionsskydd. Denna sågs inte vid inventeringen.

Inga fridlysta arter såsom grön flodtrollslända, venhavre eller flodpärlmussla hittades under inventeringen.

Inga invasiva arter påträffades.

5.4.2.1. Natura 2000

Kalix älv ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem SE0820430. Enligt Naturvårdsverkets databas skyddad natur utgör Kalix älv inom aktuellt område en ej karterad naturtyp. Natura 2000-områdets avgränsning definieras som vattenytan vid medelhög vattenföring. Natura 2000-området är 175 377 ha stort och enbart vatten ingår i området.

Arter i Natura 2000-området som pekas ut enligt art- och habitatdirektivet är flodpärlmussla, grön flodtrollslända, lax, stensimpa, utter och venhavre.

5.4.3. Kulturmiljö

Inom planerat arbetsområde samt dess närhet finns inga registrerade fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar.

Vägen över bron norr om planerat erosionsskydd är klassad som kulturväg.

5.4.4. Rennäring

Området för planerat erosionsskydd ligger inom Kalix sameby. Kamlunge är kärnområde inom vinterbeteslandet. Området nyttjas vintertid som vinterbetesland. Betesmöjligheterna är goda tack vare sammanhängande samt fläckvist fördelade lavrika barrskogar.

5.4.5. Friluftsliv och rekreation

I området finns ett flertal möjligheter till rekreation och friluftaktiviteter. De outbyggda norrländska älvdalarna är gynnsamma för fritidsfiske och båtliv. I området finns förstklassigt fiske av lax, sik och harr. För sikfisket i Kalixälven har Kamlungeforsen stor betydelse. I forsen anordnas även forspaddling och forsränning i organiserade former.

I slänten har det under platsbesök identifierats en gammal grillplats.

5.4.6. Boendemiljö och hälsa

I närområdet finns ett antal bostäder samt en camping. Avstånd till närmaste bostad från utredningsområdet är ca 40 m.

6 Beskrivning av planerade skyddsåtgärder

Följande skyddsåtgärder planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter från vattenverksamheterna.

- Arbetena ska planeras så att vegetationsfri mark minimeras under byggskedet i syfte att minimera erosion. Bar jord täcks över snarast eller skyddas med halmbalar för att förhindra erosion vid nederbörd. Större sammanhängande ytor av markvegetation ska inte onödigtvis tas bort vid entreprenad.
- Ytor som använts för tillfälliga vägar och etableringsområden ska efterbehandlas. Avbaningsmassor ska sparas och återföras för att naturlig växtlighet lättare och snabbare ska kunna etableras. I den fuktiga strandzonen ska körskador minimeras och körmattor användas vid behov.
- Arbetena ska ske under tidpunkter då effekterna av verksamheten som leder till grumling är som minst, då vattennivån är låg.
- Åtgärder ska vidtas så att petroleumprodukter eller andra för människors hälsa eller miljön skadliga ämnen inte kan förorena mark, ytvatten eller grundvatten. Arbetsmaskiner ska drivas med miljödiesel och förses med miljöanpassade hydrauloljor.
- Alla fornlämningar är skyddade i kulturmiljölagen (1988:950). Om en fornlämning påträffas inom åtgärder för vattenverksamheten ska arbetet omedelbart stoppas, lämningen märkas ut och länsstyrelsens kulturmiljöenhet kontaktas.
- Om massor som innehåller föroreningar upptäcks under byggskedet ska tillsynsmyndigheten underrättas.
- Naturvårdsverkets riktvärden för ljudnivåer från byggarbetsplatser får inte överskridas annat än undantagsvis. Arbeten nära bostadsbebyggelse genomförs dagtid så störningarna blir så små som möjligt.
- För att undvika spridning av kräftpest ska arbetsmaskiner som används inom högsta högvattennivån desinficeras genom torkning, tvättning eller frysning innan de används.

7 Miljö kvalitetsmål och miljö kvalitetsnormer

7.1. Miljö kvalitetsmål

Vattenverksamheterna berör främst målet *Levande sjöar och vattendrag*. Miljö målet bedöms inte motverkas.

7.2. Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer är ett juridiskt styrmedel som regleras i miljö balkens 5 kap. Idag finns fyra förordningar om miljö kvalitetsnormer - föroreningar i utomhusluft (SFS 2010:477), omgivningsbuller (SFS 2004:675), vattenkvalitet i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554) samt för olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660).

Projektet omfattas inte av miljö kvalitetsnormen för buller som gäller för buller från större vägar (över 3 miljoner fordon/år). Normerna för utomhusluft bedöms inte överskridas på denna vägsträcka p.g.a. låg trafikmängd.

Kalixälven (SE735671 -181 498) har fastställda miljö kvalitetsnormer för vatten samt fisk- och musselvatten, tabell 7.2-1.

Tabell 7.2-1. Miljö kvalitetsnormer för ytvatten

Recipient	Krav	Ekologisk status	Kemisk status
		Påverkansfaktorer	Påverkansfaktorer
Kalixälven (Vattenförekomst SE735671 -181 498)	God ekologisk 2027 och kemisk status *	Måttlig	Uppnår ej god
		<ul style="list-style-type: none">Fysiska ingrepp	<ul style="list-style-type: none">Bromerade difenyleterKvicksilverföreningar

*undantag bromerad difenyleter och kvicksilverföreningar

8 Effekter och konsekvenser av projektet

8.1. Vatten

Anläggandet av erosionsskydd ska utföra då det är låga flöden i Kalixälven och bar jord ska i nödvändig utsträckning skyddas från erosion. Någon nämnvärd påverkan på vattenmiljön bedöms därför inte uppkomma av de planerade åtgärderna. Tillfällig grumling i Kalixälven kan dock ske på grund av kraftig nederbörd under anläggningstiden. Sammantaget bedöms konsekvenserna som små för Kalixälven i berörd del.

8.2. Naturmiljö

Planerad vattenverksamhet innebär påverkan på befintlig naturmiljö i området då avverkning samt avbaning kommer att ske för att möjliggöra anläggning av erosionsskydd.

Arbeten i slänten kommer att påverka de identifierade erosionsbranterna, niporna, som är en viktig boendemiljö för bland annat backsvalor.

Temporärt kan omgivande naturmiljö påverkas av buller.

Sammantaget bedöms de långsiktiga konsekvenserna i sin helhet som små till medelstora för naturmiljön då avbaning och avverkning eventuellt kan påverka boplatser för backsvala.

8.3. Kulturmiljö

Inga kända forn- eller övriga kulturhistoriska lämningar påverkas av vattenverksamheten.

Sammantaget bedöms inga konsekvenser uppkomma för kulturmiljön.

8.4. Rennäring

Temporärt kan rennäringen påverkas i form av buller. De störningar som uppkommer är begränsade till byggtiden och upphör när arbetena är klara.

Sammantaget bedöms de långsiktiga konsekvenserna i sin helhet som obetydliga för rennäringen.

8.5. Friluftsliv och rekreation

Friluftslivet kan uppleva störningar kopplade till anläggningsarbeten så som buller och vibrationer. Arbeten kan även bidra till försämrad framkomlighet då byggtrafik kommer behöva använda väg 774 för att möjliggöra planerade arbeten.

Nyttjandet av området inom arbetsområdet kommer kraftigt att begränsas under byggtiden, utanför arbetsområdet kommer aktiviteter kopplade till friluftslivet kunna fortgå som tidigare.

Uppkomna konsekvenser är kopplade till byggtiden och förväntade störningar och begränsningar upphör när anläggningsarbetena upphör.

Sammantaget bedöms de långsiktiga konsekvenserna som obetydliga för friluftslivet.

8.6. Boendemiljö och hälsa

Störningarna för närboende samt campinggäster under byggtid kan bestå av buller, damning och vibrationer.

Arbeten kan även bidra till försämrad framkomlighet då byggtrafik kommer behöva använda väg 774 för att möjliggöra planerade arbeten.

Uppkomna konsekvenser är kopplade till byggtiden och förväntade störningar och begränsningar upphör när anläggningsarbetena upphör.

Sammantaget bedöms de långsiktiga konsekvenserna som obetydliga för boendemiljön.

9 Inverkan på övriga allmänna intressen

9.1. Riksintressen

Anläggandet av erosionsskyddet bedöms inte komma i konflikt med de berörda riksintressena eftersom konsekvenserna av åtgärden bedöms sammantaget bli små.

10 Bedömning av åtgärdens miljöpåverkan

Trafikverket bedömer att åtgärden inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, detta då konsekvenserna sammantaget bedöms bli små och kortvariga. De uppkomna konsekvenserna är främst relaterade till arbeten under anläggningstiden. Projektet medför att ingrepp görs i natur- samt vattenmiljöer, men är begränsat till området för planerade arbeten. Vidtagande av lämpliga skyddsåtgärder är en förutsättning för att konsekvenserna ska bli små. Åtgärden på vägsträckningen är av största vikt om vägen ska vara brukbar i framtiden.

Trafikverket gör bedömningen att då inga arbeten kommer ske i vattnet så kommer Natura 2000-området, *Torne och Kalix älvsystem SE0820430*, inte att påverkas på ett betydande sätt varför tillstånd inte fordras enligt 7 kap. 28 § miljöbalken för utförandet av åtgärden med erosionsskydd.

11 Referenser/källor

11.1. Tryckta källor och utredningar

Kalix kommun (2009). *Översiktsplan*.

Länsstyrelsen Norrbotten (2022). *Torne och Kalix älvsystem SE0820430. Bevarandeplan Natura 2000-område*.

AFRY (2023). *PM Naturvärdesinventering*.

11.2. Hemsidor och databaser

Länsstyrelsens karttjänst

Riksantikvarieämbetet Fornsök

Sametinget

Skogsvårdsstyrelsen, Skogens pärlor

Naturvårdsverket. Natura 2000

SLU Artdatabanken

Trafikverket, 971 25 Luleå. Besöksadress: Sundsbacken 2-4.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 020-600 650

trafikverket.se